

12. ULAŖTIRMA VE HABERLEŖME ŖÛRASI

HABERLEŖME ÇALIŖMA GRUBU

SEKTÖR ÖNGÖRÜ RAPORU

-

GÖREV MATRİSİ BAŖLIKLARI

2.6.Sosyal Ağlar ve Dijital Platformlar

4.6.Sosyal Ağlar ve Dijital Platformlar

TELKODER Görüşleri

KOORDİNATÖR

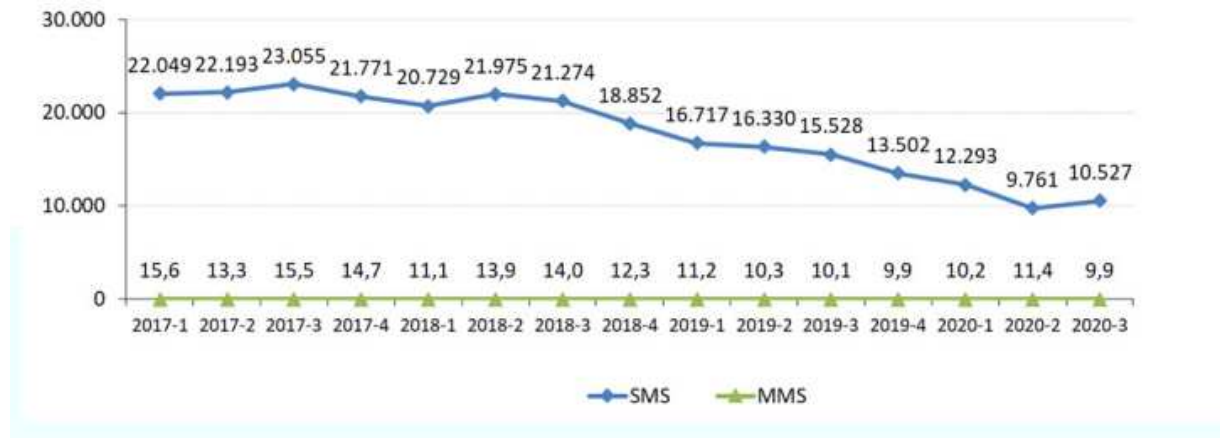
Dr. Şahin Bayzan

2.6. Sosyal Ağlar ve Dijital Platformlar

İnternet Tabanlı Hizmetler (ITH/OTT), başlangıçta sadece ses ve video içeriklerinin internet üzerinden iletimi anlamına gelirken günümüzde ITH tanımı genişlemiş ve internet üzerinden sunulan birçok hizmet veya içeriği kapsar hale gelmiştir. Bu bakış açısıyla ITH, internet üzerinden sunulan ses, video ve içerik (oyun, kitap, vb.) hizmetleri olarak tanımlanabilir.

ITH sağlayıcıları, sağladıkları hizmetleri verebilmek için telekomünikasyon işletmecilerinin altyapılarını aktif olarak kullanmasına rağmen, telekomünikasyon işletmecilerinin gelirlerine katkıda bulunmazlar. Örnek olarak, sayısız ITH uygulaması SMS gibi mevcut “klasik” haberleşmeye alternatif hizmetler sunmaktadır. Küresel ITH sağlayıcılarının, ülkemiz Telekom işletmecilerinin mesaj geliri üzerindeki bu olumsuz etkisi BTK 2020 3. Çeyrek Raporunda yer alan aşağıdaki grafikten de net olarak görülmektedir.

Şekil 4-22 Dönemlere Göre SMS ve MMS Miktarı, Milyon Adet

Küresel ölçekte veri iletimi ihtiyacının hızla arttığı ortadadır. Bu durum ITH sağlayıcıları ve elektronik haberleşme hizmeti veren işletmeciler arasındaki olumlu/olumsuz bağı da giderek güçlendirmektedir. Büyüyen veri talebi genişbant erişim hizmetleri ihtiyacını arttırmakta, bu nedenle de Telekom işletmecileri, yatırım ölçeklerini genişletmekte ve hızlandırmak zorunda kalmaktadır.

Bir taraftan da veri talebinin yaratmış olduğu gelirlerin çoğunluğu ITH sağlayıcılarına kalmaktadır. Bu durum Telekom işletmecileri ve ITH sağlayıcıları arasındaki ekonomik dengesizliği giderek büyütülmektedir. Telekom işletmecileri ile ITH sağlayıcıları arasındaki

dengesiz yapı sadece ekonomik değil aynı zamanda idari yükümlülükler açısından da varlığını sürdürmektedir.

Bu kapsamda, gerek ekonomik gerek idari ve mali yükümlülükler açısından ITH sağlayıcıları ve Telekom işletmecilerinin farklı koşullar altında faaliyet yürütüyor olması, Telekom hizmetleri sektörünün ihtiyacı olan büyüme imkânını bulamadığı bir ortamda faaliyet yürütmesine neden olmaktadır. Bu durum, tüm dünyada olduğu gibi son yıllarda ülkemizde de önemli bir gündem maddesi haline gelmiştir.

Çeşitli ITH sağlayıcıları tarafından uygulamaya alınan VoIP çağrı sonlandırma uygulaması ile yurt dışı kaynaklı standart bir çağrı ITH uygulamaları üzerinde sonlandırılmaktadır. Bu durum, trafiği taşıyan işletmeciler ile çağrının sonlandığı işletmeciler için gelir kaybı, ülkeler için de vergi kaybı anlamına gelmektedir.

Söz konusu uygulamanın ülkemizde sonlanan uluslararası çağrılarda da mevcut olduğu bilinmektedir. Bu durumun diğer birçok ITH sağlayıcı tarafından da uygulamaya alınması ve bu uygulamaların yaygınlaşması elektronik haberleşme sektörü için gelecekteki en büyük tehditlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu konunun doğal bir sonucu olarak uluslararası veri ve ses trafiğin çok büyük bir kısmının ITH sağlayıcılarına kayması ve telekomünikasyon işletmecilerin gelir kaybının daha fazla artması beklenmektedir. Dolayısıyla bu konuda düzenleyici kurumlar tarafından erken dönemde önlem alınmasının hayati öneme sahip olduğu değerlendirilmektedir.

4.6.Sosyal Ağlar ve Dijital Platformlar

“Yerli OTT (şebekeler üstü) hizmetlerinin geliştirilmesi ve küresel OTT’lerle rekabet edebilmesi amacıyla yerli OTT hizmet/içerik sağlayıcıları teşvik edilecektir.” Bu cümle, **Yüksek Planlama Kurulu’nun 11 Aralık 2017 tarihli ve 2017/44 sayılı kararı** ile kabul edilmiş ve **21 Aralık 2017 tarihli Resmi Gazete’nin Mükerrer sayısında** yayımlanmış olan **Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planı (2017-2020)**’nda yer almaktadır.

Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planı 10. Eylem maddesinde, OTT (Over-the-Top) Hizmetlerine İlişkin Tedbirlerin Alınması başlığı yer almaktadır. Bu eylem maddesinin amacı, *“OTT hizmetlerine ilişkin dünyadaki gelişmelere paralel olarak ülkemizdeki işletmecilerle*

OTT'ler arasındaki farklılaşan yükümlülüklerin ortadan kaldırılmasıdır. Ayrıca, yerli OTT hizmetlerinin ülkemizde gelişiminin desteklenmesi amacına yönelik çalışmaların yürütülmesidir.” olarak belirlenmiştir.

Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ve ilgili işletmeciler sorumlu olarak tutulmaktadır. Ve sorumlu tutulan Kurumlar/Kuruluşlar aşağıdaki eylem adımları ile görevlendirilmişlerdir.

- İlgili tüm Kamu Kuruluşları ile işletmeciler arasında bilgi alışverişi yapabilmek amacıyla bir çalışma grubu oluşturulacaktır.
- OTT'lere yönelik uluslararası kuruluşların bünyesinde yürütülen çalışmalar takip edilecek ve ortak düzenleyici yaklaşımların geliştirilebilmesi sağlanarak uluslararası çalışmalara katkı sağlanacaktır.
- OTT hizmetleriyle ilgili olarak, bu hizmetlerin/uygulamaların ilgili pazarlara etkileri dikkate alınarak, uluslararası çalışmalar doğrultusunda mevcut elektronik haberleşme hizmetlerine yönelik düzenlemeler gözden geçirilecektir.
- Elektronik haberleşme hizmeti kapsamında değerlendirilebilecek OTT hizmetleri/uygulamaları için veri gizliliği, bilgi gizliliği, aramaların güvenliği gibi düzenleyici işlemler ile ÖİV, KDV gibi mali yükümlülüklerle ilişkin hususlar açıklığa kavuşturulacaktır.
- Yerli OTT'ler tarafından sunulan hizmetler üzerindeki düzenlemelerden doğan yükümlülüklerin hafifletilmesi ve vergi/mali yükümlülüklerin kademeli olarak kaldırılması sağlanacaktır. Ülkemiz işletmecilerinin küresel OTT uygulamalarıyla rekabet edebilmesi için, işletmecilerin OTT uygulamalarına yönelik olarak geliştirebilecekleri iş modellerinin serbestçe uygulanması sağlanacaktır.
- Yabancı OTT içerik/hizmet sağlayıcılarının, ülkemizde yerli OTT uygulaması geliştirmesi ve OTT içeriklerinin yurtiçinde barındırılması amacıyla altyapı yatırımı yapması halinde, yabancı OTT uygulamalarından vergi alınmaması için düzenlemeler yapılacaktır.
- Ülkemizde OTT hizmeti sunan tüm işletmecilerin; eşit ve etkin rekabet altyapısının oluşturulması açısından ülkemiz mali mevzuatı kapsamındaki yükümlülüklerle uyması sağlanacaktır.

Yukarıda yer alan görüşler, çok emek harcanan çalışmalar ve aylarca süren toplantılar sonucunda sektörün ortak görüşü haline gelmiş ve Yüksek Planlama Kurulu kararı ile kabul edilmiştir. Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planının yayımlanmasından bugüne başta ülkemizin yönetim sistemi olmak üzere birçok yeni gelişmeler yaşanmıştır. Fakat bu eylem maddelerinin önemi ve gerçekleştirilmesi hâlâ hayatidir.

Burada esas amaç, yerli ITH sağlayıcılarını desteklemek olmalıdır. Yerli ITH sağlayıcılarının, yabancı ITH sağlayıcılarına karşı dezavantajlı durumu ortadan kaldırılmalıdır. Yerli ITH sağlayıcıları korunmalı ve desteklenmelidir. Örnek olarak, yerli ITH sağlayıcıları tüm vergilerden ve 5651 sayılı Kanun'da yer alan yükümlülüklerden muaf tutulmalıdır. Set üstü kutular için ayrı bir denetim pulu (bandrol), ücret, vs. talep edilmemelidir.

BTK tarafından sadece haberleşme hizmeti veren ITH sağlayıcıları için ayrı bir yetkilendirme türü tanımlanarak, ITH ve türlerinin (ITH-0, ITH-1 ve ITH-2 gibi) tanımının yapılması gerekmektedir. Başta TV/Video hizmeti veren ITH sağlayıcıları olmak üzere, diğer ITH türlerinin bu bahsi geçen yetkilendirme kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yetkilendirme yönteminde, ITU'nun da önerileri dikkate alınmalıdır. Yabancı ITH sağlayıcıları ile Telekom işletmecilerinin dengelenebilmesi için birbirleri aralarında işbirlikleri geliştiren iş modelleri teşvik edilmelidir. Yine bu çerçevede, haberleşme hizmeti veren ITH sağlayıcıları ile aynı hizmeti veren Telekom işletmecilerinin uyması gereken yükümlülükler eşit olmalıdır (hizmet kalitesi, vb.). Böylelikle daha adil bir pazar oluşturulmasına yardımcı olunabilir.

Yapılacak yetkilendirmeye ilişkin koşullar aşağıdaki gibi olmalıdır.

- ITH yetkilendirmesi, sadece internet üzerinden verilen haberleşme hizmeti için tanımlanmalıdır.
- Yerli ITH sağlayıcıları yaygınlaşana kadar, bu yetkilendirmenin diğerlerinde ücretsiz olması ve kurum masraflarına katkı payı, evrensel hizmet fonu, vb. ücretlerden belli bir süre ile ya da tamamen muaf tutulmalıdır. Ayrıca, yabancı ITH sağlayıcıları ile rekabetin dengelenebilmesi için diğer vergiler de asgariye indirilmelidir (katma değer ve dijital hizmet vergileri gibi). Bu düzenlemeler, BTK önderliğinde, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile koordinasyon halinde yürütülmelidir.

- Yasal dinleme için BTK'nın işletmecilere uygulattığı mevcut yapıya göre daha düşük maliyetli ve esnek bir model kullanılmalıdır.
- Yapılacak düzenlemeler öngörülebilir olmalı ve bir güven ortamı oluşturmalıdır. Bu sayede, yabancı yatırımların önü açılarak yabancı ITH sağlayıcılarının ülkemizde ofis açması da teşvik edilmiş olacaktır.
- 5651 sayılı Kanun'da, Yer sağlayıcılar, *"Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişiler"* şeklinde tanımlanmıştır. ITH hizmetlerinin bu tanıma girdiği değerlendirilebilmektedir. Bu nedenle, ITH'in (özellikle bulut hizmetleri gibi içerik barındırmayı kapsayan hizmetlerin) sunulabilmesi için yer sağlayıcılığı faaliyet belgesi gerektiği yönünde bir tereddüt doğabilmektedir. ITH için böyle bir yükümlülüğe gerek duyulmamasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.